יש בכור פרק שמיני בכורות מט.

מסורת הש"ס

א) כ"ק ע. סוטות לג.; ב) [לקמן נח.]; ג) [קדושין כד. וש"נ]; ד) [נדה"ש הני אמר שמואל]; ה) מ"ק יח. וש"נ; ו) ני' כ"ק ולאמר, ז) כ"מ קב.; ח) קדושין כט., ט) [נעיל יב.]; י) [עי' לעיל יב: בתוס' ד"ה לתן], כ) [קדושין נט. נדרים נט.]; ל) נ"ק, מ) ומתקרקעי נ"ק ועי' בתוס' כ"ק ע. ד"ה במטלטלין כו' אם כתבו לוקוחמי דשמעתא דסכא ליכא לוקוחמי בקרקעות, נ) [בד"ה כל לנבין], ס) בגרסי' נ"ק, ע) גי' הנ"ל וי"ש ופיין מהרש"ש, פ) [פרסה וירח פי' יג], צ) נמי הרי נ"ק, ק) נ"ל אפי' אינ' נ"ק.

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא כתבינן אורכתא אמטלטלי כנ"ל וכן בר"י: (ב) שם בפיסקא אכר ונקבה האבות פטורין וכו' תני רב הונא: (ג) שם ולאמר שמואל הלכה: (ד) שם ושמואל אמר אין בנו פדוי אמר רבא דטולי עלמא: (ה) רש"י ד"ה תני רב הונא כו' נמצאת מכרכה ילדה אכר: (ו) ד"ה מת הבן וכו' קא סב"ר ומיכא נמי נמתק: (ז) ד"ה עד שיאמרו לו אכר אינ' לומר לו הבן דיבור לומר לו הבן וכו' הכיבה אנא סב"ד:

שיטה מקובצת

א) כתבינן: שתי נקבות זוכר כו' אין כאן בכר: ב) מת הבן (נ"מ קנ ע"ב): ג) הכי בפסקא ליה: ד) שלפניו. ס"א של אחריו וכן גרס הרגמ"ה: ה) שלשים יום בחזקת: ו) הוי קדושין: ח) ששים שנה ומעלה וגו' ומגרר בפסכת: ט) כלפנה הימנו אע"ג: י) יהא לו ערך אות ג' נמחק: יא) בבכור ובערכין כמו: יב) ומדפסקא ליה: יג) שלשים שנולד אין: יד) שנפדה לאו חזקה: טו) והכא לא. ס"א אינו: טז) לא חשיב פדייה: יז) ממתני דפרק: יח) דבהדדי דכמו שיכול להקדיש פקדון כדמוכח: יט) כדמוכח בכורכה: כ) בקרקעות כגון שפראו בקרקעות דאמקרקעי: כא) חייב לו ואין: כב) צריך עיון דדלמא: כג) ומצורים לו לתת: כד) אפילו היכא דכפריה אומר כו' שעמא משום דהא דלא: כה) מת הבן בתוך: כו) יתן בפ' ערבי פסחים בסופו: כז) לפסק הכא כיון שמת לא מכרך שהתיינו דצערא קא מרכר אר שמא מ"מ מכרך: כח) גרס רש"י ור"ת גורס כן ונראה דגרסי' תוך כו' ופליגי רבנן על דשב"ג גם: כט) שלשים שאם לא היו גורסים כאן יום שלשים מנין הוה להם זה החילוק אלא נראה דגרס' ביום שלשים ומפרש: ל) אבילות חשיבא כבר קיימא: לא) שלמניו וא"ת בריש החולץ:

רבינו גרשום

בבא כל אחד בהרשאה ואמר ליה אי מת דידי הוא אהדר לי ואי דחבראי הא נקיטנא הרשאה מיניה. אבל לחרי כדנים לא מצי עבורי הרשאה. דלבל חד אמר אנא לית לי אלא ה' סלעים דחי: אדרכתא. הרשאה: היכא דכפריה. משום דמיחזי כשיקרא: הני רב הונא. מוסיף על מתניתי' דאחת בברה ואחת שלא בברה של ב' אנשים וילדו כו'. מוסיף כי זכרים ונקבה אין כאן לכהן כלום דמצי אמר מי שלא בברה אשתו דלמא איתתי יליד זכר ונקבה ואיני יודע איזה יצא ראשון: ותנא דידן. דלא תני לה רכיון דלא משכחת לה באיש ושתי נשיו שאחת ביכרה ואחת לא ביכרה דמסה נפשך חייב בה' סלעים דהא ב' זכרים ילוד לא מיתני ליה: מת הבן בתוך שלשים. ופטור: מה התם. במדבר כתי' ומעלה דהיינו שלשים ויותר חדש הוי כ"ט ימים ומחצה ומעלה הוי יום א' היינו לי' יום ומחצה והיינו (כל אחד) [לאחר ל'] ומשום הכי [ל'] חייב אבל יום א' שלפניו ופטור: וי' עקיבא מספקא ליה. אי גמרינן דמאריצטרך למיכחב ולמעלה גבי ערכין (משום דליתהו) [הוי להו] ב' כתובין באין כאחת: אבל לגופייהו מלמדין. דחדש דמדר דכתיב ביה ומעלה דמלמדין להכי מספקא ליה דקאמר האם נתן לא ישוב כו': דיום ל' כשל אחריו ומגתר בגיהרון והספרות: מת. לאחר שלשים: עד. שיאמרו לו [שלא] נפדה בין עבד בין אשה בין קטן נאמנין: מידי דהוה אקידושי אשה. היכא דאמר לה תקדשי לי לאחר ל' דהוא מקודשת ואע"ג דנתעכלו המעות קודם: (בדתרצינן התם):

עין משפט נר מצוה

בבא א מי' מ"ג מהלכות שלוחין הלכה ה ו טוש"ע ח"מ סימן קכג סעיף ה ופ"ש:
ה ופ"ש:
בבו ב מי' פ"ח מהלי' בכורים הלכה ל ופי' הסגות וכ"מ סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שם סעיף לח:
כבו ג מי' שם הלכה יז טוש"ע שם סעיף יב:
כבח ד מי' פ"ב מהלי' מעלי מעל הלי י [ופ"ח הלי ז] טור ש"ע י"ד סימן שנג סעיף ה [וטור שנג סעי' ח]:
כבט ה מי' פ"ח מהלי' בכורים הלי יט סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שם סעיף יד:
ל ו מי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף טו:
לא ז ח מי' שם הלי' יח טוש"ע שם סעיף יב:
לב ט מי' פ"ו מהלכות מתנות עני' הלי י טוש"ע אה"ע סי' מ סעיף ח:

תורה אור השלם

1. וּפִדְיוֹן מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמִשָּׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא: במדבר יח טז
2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה פְּקֹד כָּל בְּכֹר זָכָר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה וְשָׂא אֶת מִסְפַּר שְׁמֹתָם: במדבר ג מ

מוסף רש"י

אדרכתא. נ"ל אורכתא, הרשאה, ולשון שולטנות הוא כמו (נ"ב קקד:) נשמת פליני מורכן, שלטון, לפי כאן אורכתא הבלעה שבשליחו על כפל דינו לחוכנו (שבועות לג:). אמטלטלי. לפי שאינו נשון וכעבדים המעידין על מה שכתוב מחמת שיש לי בית פליני כך וכך (שם). דכפריה. אם מכעיה מתקיל לנאמנן בנית דין וכפל כי (ב"ק ע.) שכבר נשמע שהתחבב כאדון, דהשתא מחזי כשיקרא שתחמנו על מה שאמר זה שיש לי בית פליני כך וכך (שבועות שם) דמחי דתתמינן לשיקרא דיהיב ליה לגלות מידי דלית ליה גבי אחין (ב"ק שם). שני כתובים הבאים באחד אין מלמדין. מדלא כתב אחד ונכתוב כולהו מיניה (קדושין כד.) מדהדר כתביה לאיתן ולא לאחר מתכריה מ"מ דוקא הני קלמר (שפחים מה.). בחזקת שלא נפדה. דכתיב ביה (במדבר יח) מבן חדש תפדה. הלכך מסתמא בתוך שלשים יום לא פדאה אביו. הלוי שיפרע לחם מוכי כמנו וחייב הבן לפדות עצמו (ב"מ עב:). לאחר שלשים יום. מת לאחר שלשים שמתיה פדוי דמדלמא אבר כמנו (שם). עד שיאמרו לו. הבכורים יוצים לנו שלא פדאן אבין אבהות לוה בשעת שוטו, וגבי הבן לא שייך למימני לבון יבוא רחיב. דכתן לאו בעל לדיבן לא יהיבנא אלא לבהן אחר, ולהכי מיר עד שיאמרו לו ומיאמרו לו המלוה מוטלת עליו שיפרע הוא עצמו (שם). הוא לעדות. שלא פדאה אביו (קדושין כט.). מעכשיו אין בנו פדוי. היכא דאמר ליה מעכשיו יהא פדיון זה שלו פדוי (לע"ל יב:). לאחר שלשים יום. דאמר עכשיו אבי נתן מתנה והפדיון לא יהא עד לאחר שלשים יום (שם). אע"ג דנתעכלו המעות. נתוך שלשים יום דבי כמו קידושין לאמיתן לגמרייהו לגמרון הא"ר מיילי (קדושין נט.).

מוסף תוס'

ה"מ היכא דכפריה. תימה דלעיל גבי קמא בגמרא (כ"ק דף ע.) דלא מפליג בין כפריה ללא כפריה מאי איכא למימר וכן יש להקשות מ"מ מתני' [1] פרק שנועה הנדעות (שבועות דף לג.) גבי אינו פלוני כהן אים פלוני לוי דדייק הא מנה לפלוני ביד פלוני מיינו והא אמרת עד שישמע מפי מוכנו ומשני בגא בהרשאה ופריך והא אמרי דהדדעי כו' ה"מ היכא דכפריה כו' ומיהו הכא איכא לאוקומי בפקדון לעיל מ"מ דבהדדעי [2] דיכון שיכול להקדיש בפקדון כדמוכח בפ' המוכר את הספינה (נ"ב דף פח.) גבי הכא דאמיתי קרי לפוס נהרא ה"נ יכול להרשות דחד טעמא הוא כדמוכח [3] ויש לתרץ הן דשמעתין [4] (נקרקעות) ואליבא [5] (דרבי) דאית ליה לקמן בפירקין (דף נא.) פודין בקרקעות [6] כמו שפודין במטלטלי [7] דאמקרקעי כתבינן אדרכתא דאמטלטלי דוקא לא כתבינן דאינו ברשותו אי נמי איכא לאוקמה כרבי נתן דמדרבי נתן יכול להוציא מידו אם מבינו חייב [8] ואין לו מה לפרוע אי נמי איכא לאוקמה כגון שנתן אחד לחבירו במעמד שלשתן ומיהו צריך עיון [9] דלמא איכא דאין יכול להוציא מידו בנית דין לא תקון רבנן מעמד שלשתן כי היכי דלא תקון מעמד שלשתן בכתובה משום דלא ניתנה לגבות ממיש כדפריש בהמוכל (כ"ק דף פט.) [10] ועוד יש לתרץ דדלמא אם שניהם מצויים לפניו ומצוויים [11] לתת לאחר חייב להחזיר ולא הוצרך להעמיד בגא בהרשאה אלא כדי שיוכל אחמד להוציא מידו בפני עצמו: **אבל** בדלא כפריה בתבינן. מה שנוהגים עכשיו לכתוב הרשאה אפילו [12] כפריה אומר ר"מ דהיינו טעמא דלא כתבינן לבהדדעי היינו משום דמיחזי כשיקרא כדאמרי' במרובה (כ"ק ע.) ובכתובות (דף פס.) מוכח דלמיחזי כשיקרא לא חיישינן ובמרובה [שם ד"ה אמטלטלין] אמרכתי' **מת** [13] בנו בתוך שלשים יום כו' יחזיר לו ה' סלעים. פירש בקונטרס משום דנפל הוא ובמנס פיקס כן דאפילו קיים לן כיה דכלו לו מדשיו בגן מדם תלה רחמנא: **לאחר** שלשים אע"פ שלא נתן יתן.[14] בפסמים בסופו (דף קכא:) אמרינן דאני הבן מנכרי שמים ויש לפקק [15] כיון שמת אם מנכרן שהחייבו מכיון דזוכה לקיים המצוה ואין לתמוה אהא דלא מנכרינן שהחייבו על כל מילה ומילה כמו על כל פדיון הבן דשאני מצות פדיון הבן דלא שכיחא: **מת** ביום שלשים ביום שלאגיו ר' עקיבא אומר בו. כריתה המולן (ביצמות דף לו:) אמרינן התם תניא ר"ש בן גמליאל אומר כל שעה ג' יום בחדש אינו נפל הא לא שהה פסיקא הוי ואיתמר מת בתוך שלשים יום ועמדה ומתקדשה אם אחת ישראל היא חולצת וברוב הספרים גרסינן בסוף פרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלו.) מת ביום שלשים וכן גורס [16] ר"י ור"ת גורס כן ונראה [17] דגורס תוך שלשים דכיון דאמרי רבנן הכא יום שלשים כיום שלפניו [18] ור"ת משוי ליה ספיקא ופליגי רבנן ורבן שמעון בן גמליאל גם ביום שלשים מה לי ביום שלשים ומה לי בתוך ל' יום גם בשאלתות [19] גורס תוך שלשים ומיהו בהלכות גדולות כתוב דביום ל' אפילו פיהם ומת לא הוי נפל לרבנן ודוקא תוך שלשים הוא דאמרינן בתוך שכת פיהם ומת דברי הכל מת הוא משמע דגרסינן ביום שלשים [20] ומפרשי מת כמשמעו פיהם ומת וקתשיב פיהם ומת ביום שלשים כיון שחי כל כך כנפל מן הגג תוך שלשים ועוד יש לקיים גירסא זו אם נפל מן הגג שלשים יום לא הוי נפל [21] דהוי כבר קיימא: **כיום** שלאגיו. וא"ת [22] דברים המולן (ביצמות דף לו:) משמע דפשיטא לן מן התורה אפי' תוך ל' דחי הוא דאמר מת בתוך ל' ועמדה ומתקדשה אם אחת כהן היא חולצת ומיל"ל דהתם נפל מן הגג או אכלו ארי כרבנן דפליגי אדרבן שמעון בן גמליאל בסוף ר"פ דמילה ומת דכולי עלמא מת הוא ומיהו [23] אפ"ה אייבי הכא נפל מן הגג כי התם אין לחוש דהכי נמי פסקינן בסוף אם לא הביא כרבן שמעון בן גמליאל לענין אכילות להקל אף על גב דבאחת כהן דלא אפשר שמכינן אדרבנן ושריא בלא אכילה וא"ת דהכא מקילינן כל כך לענין אכילות אפילו

[1] אמר ר"ל ומקשי"ה מת ביום ל' הוי ביום שלפניו ופטור.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com